

Muhafazakar Sanat Algısına Alternatif Bir Bakış: Banknot Parada Sanatsal Yansıma

İçeriği Yazan: [İlker EKİCİ](#) [1] Zaman: Çar, 02/05/2012 - 01:55

Son zamanların önemli tartışma konularının başında gelen, sanatın muhafazakarlaştırılması sorunu arkaik bir gelenekten beslenen sanattaki Etik paradigmasını tartışmaya açmış gözüküyor. Sanattaki etik algısı, Mısır hiyerogliflerinden bugüne özellikle modern çağda artan bir şekilde dünya tarihinde ciddi bir yer tutmaktadır.

Sanatta etik olur mu sorusuna cevap olarak bağımsız sanat akımları ve moderniteryen akım, sanatçının sınırdır derken; devlet ruhunun yoğun bir şekilde her alana temerküz ettiği yapılar sanata müdahil olması gerektiğinin altını çizmişlerdir. Bu konuda muhafazakar söylemde varoluşçu bir yaklaşımın içerisinde doğan ahlak anlayışının sınır olduğunu belirterek yeni tartışma zeminlerinde sorunu ele almıştır.

Faşist dönem İtalya'sı ve eş zamanlı Almanya pratikleri sanatın kontrol edilebildiği/sınırlandığı sürece iyi bir kitle iletişim ve propaganda aracı olduğunu tez olarak kullanırken; sosyalist akım da aynı yoldan giderek farklı sınırlamalara girişmiştir ki bu sınırlama varoluşçu ahlak anlayışının sanata sokulmaması, sanatın toplumsal ruhu olması gerektiği fikri etrafında kendi algısal sınırını çizmiştir.

Yüzyılı aşkın süredir, sanatın kim için yapıldığı sorusu çok temelde iki cevapla yürümüştür:

1. Sanat; sanat içindir.
2. Sanat; toplum içindir.

Bu iki akımın özellikle alt yapısal açıklamalarını yapmak, makalenin kapsamını dağıtacağı için konu bütünlüğü açısından farklı bir yol ile sorgulama okuyucuya bırakılacaktır.

Özellikle son günlerde Tiyatro üzerinden yürütülen Türkiye'de sanat tartışmaları farklı mecralara çekilip, bir hesaplaşma mecrasında yürümektedir. Her ne kadar Tiyatro'nun Sanat üstü bir alan olduğunu düşünmemle birlikte "popüler" olarak sanatın içerisinde değerlendirildiği için tartışmaya bu kanaldan yeni bir boyut kazandırmak istiyorum.

İktidarların ve siyasilerin sanat üzerinde yaptığı kısıtlamalar, kontrol edilemeyen bir alanın yok edilmesi gerektiği yaklaşımından hareketle haber başlıklarına konu olurken; yakın geçmişte içine tükürülen sanat eserleri, Allahu Ekber nidalarıyla yıkılan heykeller, opera ve baleye dudak bükmenin sanat adına ne derece dikkatli ve koruyucu olduğumuzun göstergesidir.

Bu durum salt iktidarın tek başına bırakıldığı bir alan olarak görülmemelidir. Bu, Türkiye'de bir algı yönetimidir. Sanatın belli alanlarda kabuğuna çekildiği; Tiyatro, bale, resim sergileri, plastik sanatlar, heykeller, nü çalışmalar yapanların gizli bir tarikat üyesiymiş gibi algılanması bizim genetik kod dizilişimizle açıklanabileceğine inandığım bir boyut haline gelmiş durumdadır. Çok değil birkaç yıl önce, İstanbul'da sanat galerinde "içki içiliyor" gerekçesiyle camlar, kapılar kırılmış, bir ressam sergi çıkışında bıçaklanmıştı.

Sanat sicilimizdeki bunca sabıkadan sonra, son günlerin revaç tartışması Devlet Tiyatrolarında repertuar belirleme hakkının belediyelere bırakılması, şüphesiz ki bir sansürün virüs gibi her sanat dalına yansıdığının göstergesidir.

Son olarak başbakanın yaptığı konuşmada "tiyatroları özelleştireceğiz, isteyen istediği yerde gitsin oynasın." Sözü Türkiye'de artık sanat adına fazlaca konuşulacak bir şeyin kalmadığının göstergesidir.

Gelişen bu olaylar karşısında Kültür Bakanı'nın "olayları gazetelerden takip ediyorum" demesi ise ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmış şekildedir.

Bu son iki açıklama, sadece bir kişinin yarattığı kontrol mekanizmasını tarif etmek olarak değerlendirilmemelidir. Sanatın bizde genetik kod dizimiyle alakalı bir eksiklik olduğunu söylemiştim, sanat bizde elitlerin yaptığı, yalnızca elitlerin izleyip takip edebildiği, evinde ropdöşambırıyla elinde buzlu viskisi bir tablonun karşısına geçip ağzındaki altın dişini gösterecek kadar kahkahayla karakterize edilen bir kişinin alanı şeklinde algılanıyor. Nitekim bu savımı da başbakanın "elitlerin dediği olmayacak" açıklaması desteklemekte.

Bu kod dizimsel eksiklik bizde "elitisyen" anlayışın son ürünü olarak kağıt paralarımızda da görülür.

Paranın iktisadi olarak değer tarifi, dolaşım aracı şeklinde tarif edilir. Peki paraları incelemeye başladığımızda ne görürüz bakalım:

Türkiye'nin en büyük iki Ordinaryüs Profesörü banknotlarımızdaki en düşük iki birimde yer alır. Fizik bu memlekette hiçbir zaman sevilen bir alan olmadığı için Aydın Sayılı Hoca 5 lira üstünde, öğrencinin illet ettiği Matematiğin dünya çapında önemli isimlerinden biri olan Cahit Arf hoca 10 liranın üstünde kendine yer bulur.

En çok bu iki para birimini kullandığımız için de ASLA ve ASLA bu yüzlere dikkat etmeyiz. Oysa 50 lira'nın arkasında Fatma Aliye vardır, 100 Lira'da İtri, 200 lirada Yunus Emre.

İtri ve Yunus bu coğrafyanın önemli değerlerindendir. İkisi de tasavvufçudur. Para üzerinde kendileriyle tanışmanız için gelir seviyenizin yüksek olması gerekir. Yani "ELİT"ler yalnızca kendilerini bol bol görebilir. İnsanın merak duygusu hiçbir zaman bitmez. Merakına çözüm bulmuş olan iki hoca o yüzdendir ki en düşük para üzerinde kendisine yer bulur. Halk bunları görür. Ama fark etmez. Halkın merakı daha büyük paradadır. O paralar 100 ve 200 liralardır. Yani İtri ve Yunus.

İşte durum, geldiğimiz bu nokta itibarıyla sanattan toplumsal olarak algılarımıza işaret eder. Bugün tiyatrolara, dizi furyasının indirdiği tokat yetmezmiş gibi, özelleştirilip yok edilmesine sebep olacağımızın farkına vardığımızda iş çoktan geçecek. Çünkü sanat; "elitlerin tekelinde!" Oysa bağbozumu şenlikleri diye bildiğimiz Dionysos'tan alın Türkiye'de Muhsin Ertuğrul'a kadar tiyatro halkın temasıydı. Tiyatro, halkına yabancılaşmadı. Halk televizyon izlemeyi seçti. Bu kararına kim sebep oldu? Televizyonu Türkiye'de ciddi bir yaşam biçimine dönüştüren ELİTLER!

Tiyatrocular yapmadı merak etmeyin, onlar sahnede bir sonraki oyunlarına hazırlanıyorlardı!

İlker EKİCİ

ilker.ekici@politikadergisi.com

Yorumlar

- [Güncel](#) [2]
- [Kültür/Sanat](#) [3]

Kaynak URL (05/05/2024 - 18:11 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/muhafazakar-sanat-algisina-alternatif-bir-bakis-banknot-parada-sanatsal-yansima>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/ilker-ekici>

[2] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>

[3] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/kultursanat>